

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
Διαχειριστική Αρχή ΕΣΠΑ-ΔΑΜ

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα	ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ
CCI Προγράμματος	2021EL16JTPR001
Έκδοση Προγράμματος	1.3

Έκδοση Εγγράφου Εξειδίκευσης	38.1
Αριθμός Πρωτοκόλλου έγκρισης	129898 ΕΞ 2025/ 21-07-2025

Ιούλιος 2025

Πίνακας περιεχομένων

Προτεραιότητα 1 : Ενίσχυση και προώθηση επιχειρηματικότητας	3
ΣΠ 8 – ΕΣ JSO8.1 - Δράση 1.1.10 : «Ζωντανά Εργαστήρια στις επηρεαζόμενες περιοχές των ΕΣΔΙΜ Δυτικής Μακεδονίας και Μεγαλόπολης»	3
Χρηματοδοτικός πίνακας δράσης	7
Δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων δράσης	8
Αναμενόμενος χρόνος έκδοσης πρόσκλησης	10

Προτεραιότητα 1 : Ενίσχυση και προώθηση επιχειρηματικότητας

Στόχος πολιτικής	8
Ταμείο	Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ)
Ειδικός Στόχος (ΕΣ) 8	JSO8.1

ΣΠ 8 – ΕΣ JSO8.1 - Δράση 1.1.10 : «Ζωντανά Εργαστήρια στις επηρεαζόμενες περιοχές των ΕΣΔΙΜ Δυτικής Μακεδονίας και Μεγαλόπολης»

Περιγραφή Δράσης:

Η Δράση εντάσσεται στην Προτεραιότητα 1 του ΠΔΑΜ 2021-2027 και αφορά στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, υποστηρίζει την ανάπτυξη της καινοτομίας, της εξωστρέφειας, με όρους προστιθέμενης αξίας για τις επιχειρήσεις ενώ τις διασυνδέει με το σύστημα Έρευνας και Καινοτομίας.

Τα Ζωντανά Εργαστήρια έχουν ως βασικό σκοπό την δημιουργία ανοικτού οικοσυστήματος καινοτομίας στις ηπειρωτικές περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος με επίκεντρο τον τελικό χρήστη μέσω της συνεργασίας δημόσιων, ιδιωτικών, ακαδημαϊκών και κοινωνικών φορέων, όπου οι τελικοί χρήστες συμμετέχουν ενεργά στη συνδημιουργία, τον πειραματισμό και την αξιολόγηση νέων τεχνολογιών, υπηρεσιών, προϊόντων ή πολιτικών σε πραγματικά περιβάλλοντα.

Τα Ζωντανά Εργαστήρια σχεδιάζονται και λειτουργούν με βάση το μοντέλο της Τετραπλής Έλικας Καινοτομίας (Quadruple Helix), που ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ:

- της επιστημονικής και ερευνητικής κοινότητας,
- του επιχειρηματικού κόσμου,
- της δημόσιας διοίκησης και των τοπικών αρχών, και
- της κοινωνίας των πολιτών, με έμφαση στους τελικούς χρήστες.

Η ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, των πολιτιστικών φορέων, των κοινωνικών επιχειρήσεων και των πολιτών διασφαλίζει τη σχεδίαση λύσεων με κοινωνική αποδοχή, λειτουργικότητα και βιωσιμότητα, προωθώντας το χαρακτήρα των Living Labs ως εργαστηρίων πραγματικής ζωής. Μέσω ανοιχτών εργαστηρίων επίδειξης, συμμετοχικού σχεδιασμού και ανατροφοδότησης, τα Living Labs λειτουργούν ως χώροι όπου νέες ιδέες δοκιμάζονται και προσαρμόζονται στις ανάγκες της κοινωνίας.

Η δράση και οι λειτουργίες των Living Labs ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις αρχές του Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus (NEB), προωθώντας τη βιωσιμότητα, την ένταξη και την αισθητική. Με σεβασμό στο περιβάλλον και την κοινωνική δικαιοσύνη, τα εργαστήρια σχεδιάζουν καινοτόμες λύσεις που συνδυάζουν λειτουργικότητα, αρμονία με το περιβάλλον και ποιότητα ζωής για τους ανθρώπους.

Αναλυτικότερα, τα προτεινόμενα Ζωντανά Εργαστήρια (Living Labs) της Δράσης στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας στοχεύουν ενδεικτικά τους κάτωθι τομείς:

- Καθαρές Τεχνολογίες - Ενέργεια
- Αγροδιατροφή - Οίνος
- Οικονομία Ορεινών Όγκων και Λιμνών

Στη περιοχή της Μεγαλόπολης σχεδιάζονται θεματικά ζωντανά εργαστήρια, άμεσα συνδεδεμένα με τις ανάγκες και υποδομές των 4 θυλάκων του Κόμβου Βιοοικονομίας Μεγαλόπολης στους κάτωθι τομείς:

- Αγροδιατροφή & Μεταποίηση Πρωτογενούς Παραγωγής
- Βιοτεχνολογία & Καινοτομία Φυσικών Προϊόντων
- Έξυπνη & Βιώσιμη Γεωργία
- Ψηφιακή Γεωργία & Αγροτεχνολογία
- Δημιουργική Οικονομία & Πολιτιστικές Βιομηχανίες

Συνεργατικό Μοντέλο:

Τα Ζωντανά Εργαστήρια θα ενσωματώνουν την έρευνα στην επιχειρηματική δραστηριότητα παρέχοντας υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης προς τη βιομηχανία και την κοινωνία των πολιτών. Θα παρέχουν υπηρεσίες έρευνας & ανάπτυξης, δυνατότητες δοκιμής και πιλοτικής εφαρμογής προϊόντων, καθώς και εκπαίδευση, επίδειξη καινοτόμων τεχνολογιών και ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας για τις εξελίξεις σε τομείς όπως οι καθαρές τεχνολογίες, η αγροδιατροφή, η έξυπνη γεωργία, η ψηφιακή αγροτεχνολογία, η δημιουργική οικονομία και οι πολιτιστικές βιομηχανίες. Με τον τρόπο αυτό, ενισχύουν τη βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα των τοπικών επιχειρήσεων.

Το μοντέλο λειτουργίας των Living Labs βασίζεται στον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την υλοποίηση υποβολής και δοκιμής λύσεων και εφαρμογών (κύκλοι πειραματισμού) με συγκεκριμένη στόχευση και προκαθορισμένο πλαίσιο παρακολούθησης, ελέγχου, και αποτίμησης αποτελεσμάτων. Στους κύκλους πειραματισμού θα καλούνται να συμμετέχουν ως ωφελούμενοι νέοι επιστήμονες, αλλά και νεοφυείς και λοιπές επιχειρήσεις. Έτσι, θα δίνεται η ευκαιρία να πειραματιστούν με περισσότερες λύσεις και δεδομένα προσελκύοντας το ενδιαφέρον διαβίωσης και εργασίας για περισσότερους επιστήμονες αλλά και νεοφυείς επιχειρήσεις. Η διαμόρφωση κοινής αντίληψης θα συνεισφέρει άμεσα στο νέο παραγωγικό μοντέλο της περιοχής.

Με αυτό το τρόπο οι ωφελούμενοι θα είναι σε θέση αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες να αναπτύξουν δραστηριότητες συναφείς με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών.

Ο προϋπολογισμός της Δράσης κατανέμεται στα ΕΣΔΙΜ ως ακολούθως:

- 7.000.000 στο ΕΣΔΙΜ Δυτικής Μακεδονίας

- 7.000.000 στο ΕΣΔΙΜ Μεγαλόπολης

Ομάδες Στόχοι:

- Υφιστάμενες και νέες επιχειρήσεις στους τομείς της ενέργειας, έξυπνων πόλεων, τεχνητής νοημοσύνης, της βιοοικονομίας κ.ά που ενδιαφέρονται για ανάπτυξη και ενσωμάτωση τεχνολογιών και καινοτόμων λύσεων για ενεργειακή μετάβαση και κλιματική ουδετερότητα.
- Νεοφυείς επιχειρήσεις και τεχνοβλαστοί υψηλής έντασης γνώσης
- Νέοι επιστήμονες και επιχειρηματίες επιδιώκουν την είσοδο σε καινοτόμους παραγωγικούς τομείς, αξιοποιώντας τις υποδομές, υπηρεσίες και δίκτυα των Ζωντανών Εργαστηρίων.
- Επιστημονικοί και ερευνητικοί φορείς που συνεργάζονται με επιχειρήσεις για την εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων και τη διάχυση της καινοτομίας.

Θεσμικό πλαίσιο ΚΕ:

Κατά το αρχικό στάδιο λειτουργίας των Ζωντανών Εργαστηρίων (Living Labs), οι υπηρεσίες που παρέχονται προς τις επιχειρήσεις μπορεί να προσφέρονται δωρεάν, προκειμένου να υποστηριχθεί η πιλοτική δοκιμή και υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων. Οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν δωρεάν υπηρεσίες θα εμπίπτουν στο θεσμικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων, Κανονισμός De minimis (Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831), προκειμένου να διασφαλίζεται η συμβατότητα της χρηματοδότησης και να αποφεύγονται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Μετά το αρχικό αυτό στάδιο, τα Ζωντανά Εργαστήρια αναμένεται να υιοθετήσουν μοντέλο παροχής αμειβόμενων υπηρεσιών, διασφαλίζοντας την οικονομική τους βιωσιμότητα και τη συνέχιση της καινοτόμου δραστηριότητας με όρους αγοράς. Η συμμόρφωση με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων αποτελεί βασική προϋπόθεση κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων, εξασφαλίζοντας τη διαφάνεια και τη δικαιοσύνη στην παροχή των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις.

Στοιχεία δράσης	☐ Κρατική ενίσχυση ☐ Ενίσχυση ήσσονος σημασίας ☐ Χρηματοδοτικό μέσο ☐ ΟΧΕ ☐ ΟΧΕ-BAA ☐ ΤΑΠΤΟΚ ☐ Έξυπνη εξειδίκευση ☒ Άλλο
Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι	A.O. 1 Εκπληρωμένος ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐ Δεν αφορά ☐

	Α.Ο. 2 Εκπληρωμένος ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐ Δεν αφορά ☐ Α.Ο. 3 Εκπληρωμένος ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐ Δεν αφορά ☐ Α.Ο. 4 Εκπληρωμένος ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐ Δεν αφορά ☐
Ενδεικτικοί δικαιούχοι δράσης	<ul style="list-style-type: none"> • ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού • Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.)/Ερευνητικά Κέντρα <p>Δύναται συμμετέχουν ως φορείς υλοποίησης και άλλοι φορείς πλην των ΟΤΑ, με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Δήμων, μέσω προγραμματικής σύμβασης, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις.</p>

Χρηματοδοτικός πίνακας δράσης

Κατηγορία περιφέρειας*	Ενωσιακή Συνεισφορά σε € (α)	Εθνική Συνεισφορά σε € (β)	Σύνολο (γ)=(α)+(β)
Χωρίς περιφερειακή κατανομή	11.900.000	210.000	14.000.000
% ενεργοποίησης δράσης			0,86%

*Στην περίπτωση που δεν έχει εφαρμογή η στήλη παραμένει κενή

Δείκτες εκκρών και αποτελεσμάτων δράσης

Προτεραιό-τητα	Στόχος Πολιτικής/Ειδικός Στόχος	Κατηγορία Περιφέρειας	Δράση	Π/υ δράσης	Δείκτης		Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάση/ αναφοράς	Έτος βάσης/ αναφοράς	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)	Πεδίο Παρέμβασης (ΠΠ)*		Ποσό που αντιστοιχεί στο ΠΠ (Ενωσιακή συνεισφορά σε €)**	Ποσό που αντιστοιχεί στο ΠΠ (Ενωσιακή + εθνική συνεισφορά σε €)**
					ID	Ονομασία						Κωδικός ΠΠ**	Ονομασία ΠΠ**		
1	8. ΤΔΜ	Χωρίς περιφερειακή κατανομή	1.1.10	14.000.000 €	RCO01	Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)	Επιχειρήσεις				175	028	028: Μεταφορά τεχνολογίας και συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων, των ερευνητικών κέντρων και του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	11.900.000	14.000.000
					RCO04	Επιχειρήσεις χωρίς χρηματοδοτική υποστήριξη	Επιχειρήσεις				175				
					RCO05	Νέες επιχειρήσεις που υποστηρίζονται	Επιχειρήσεις				88				
					RCR03	Μικρού και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών	Επιχειρήσεις				44				

Προτεραιότητα	Στόχος Πολιτικής	Ταμείο	Ειδικός Στόχος	Δράση	Κύριες ομάδες στόχου συμμετεχόντων/ Φορείς	Δείκτες Εκροών	Δείκτες Αποτελεσμάτων
<i>Κωδικός Προτεραιότητας</i>	<i>Κωδικός ΣΠ</i>	<i>ΤΔΜ</i>	<i>Κωδικός ΕΣ</i>	<i>Κωδικός Δράσης</i>		<i>ID δείκτη</i>	<i>ID δείκτη</i>
1	8	ΤΔΜ	JSO8.1.	1.1.10	Υφιστάμενες επιχειρήσεις στους παρακάμζοντες τομείς του οικείου ΕΣΔΙΜ και στους τομείς προτεραιότητας εθνικής σημασίας της Περιφέρειας, Νέες επιχειρήσεις, Νεοφυείς επιχειρήσεις και τεχνοβλαστοί υψηλής έντασης γνώσης	RCO01, RCO04, RCO05	RCR03

Αναμενόμενος χρόνος έκδοσης πρόσκλησης

	Εκτιμώμενες Ημερομηνίες
Συμμόρφωση με την αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης*	6/2022
Προγραμματικές δεσμεύσεις**	
Έγκριση κριτηρίων επιλογής πράξης	7/2025
Άλλο: _____ ***	
Εκτιμώμενη ημερομηνία έκδοσης πρόσκλησης	3^ο τρίμηνο 2025